

Çocuk Eğitimi ve Çocuğun Ruhsal Yönü

Çocuk eğitimi

Her çocuk ayrı bir dünyadır. Çocuk yetiştirmek ise en kutsal, en büyük, en zor ve hayat boyu devam ettirilmesi gereken en önemli sanattır. Gelecek açısından düşünüldüğünde bu konunun önemi her geçen gün çok daha iyi anlaşılmaktadır. Daha doğacak çocuk anne karnında iken anne babaların kafasında bir çok soru işareti oluşur. Kız mı erkek mi olacak ? Sağlıklı doğup büyüyecek mi ? Ailemizde ve günlük hayatımızda nasıl bir değişiklik olacak ? İleride nasıl bir insan olacak ? okul başarısı iyi olacak mı ? Nasıl bir meslek sahibi olacak ? Hayatta başarılı olacak mı ? ve buna benzer yüzlerce soru ile çocuğu beklemeye koyulurlar .

Bütün bu soruların ve bazı bilinmeyenlerin yanısıra çocukların psikososyal gelişimini ve kişilik gelişimini doğru yönlendirmek anne babaların en önemli görevlerinden biridir. Bu görevin tam ve eksiksiz olarak yapılması ise her açıdan çok önemli ve bir çok yönden zordur. Her ne kadar doğuştan ve genetik olarak alınan özellikler olmasına karşın, her çocuğun ayrı bir fiziksel yapısı, kişilik özelliği, davranış paterni, psikososyal özellikleri, anlayışı, duygusal yapısı, zeka kapasitesi ve ruhsal gelişimi bulunmaktadır. Bütün bu özellikler, aile ortamı ve devamlı değişen çevre şartları ile etkileşince ortaya bir çok yönü ile anne babadan farklı bir biyopsikososyal yapı ortaya çıkmaktadır.

Çocukları anlamak

Çocukların genel davranış özelliklerini tam olarak anlamak ve onların ruh dünyalarına inmek onların psikososyal gelişimini yönlendirmek açısından çok önemli bir noktadır. Anne babaların çocukların ruh dünyalarına inmeden yönlendirme ve eğitim gayretleri, çoğu zaman hedefine ulaşmaz .Anne babalar her gün birlikte oldukları, günlük aktiviteleri birlikte yaptıkları çocuklarını bazen tam olarak tanıyama- makta ve onların psikososyal gelişimini iyi yönde yönlendireme- mektedir. Bazı anne babalar, çocuklarının sadece fiziksel bakım- larına yönelik beslenme, barınma, sağlık problemlerini gözetip onların olaylar karşısındaki düşüncelerini, tepkilerini, yorumlarını, üzüntülerini, sevinçlerini, ruhsal yönlerini gerektiği kadar hesaba katmazlar. Kişisel görüşme ile haberleştiğimiz Amerikalı acil müdahalelerde bulunan bir sağlık mensubu şu yakınmaları dile getirerek endişelerini belirtiyordu " acil sağlık müdahaleleri yaparken olaylardan çocukların etkilendiğini ve bazı psikolojik problemlerin oluştuğunu görüyorum, anne babalara veya bakım veren kişilere çocukların sıkıntılarını bahsettiğimde, onların bana cevabı *onlar çocuk ne olacak ki* şeklinde oluyor. ben buna dayanamıyorum ve çok üzülüyorum, çocuklarında ruh dünyası var " .Gerçekten de bazı zamalar günlük olaylar ve gelişmelerin arasında çocukların olaylar karşısındaki ruhsal tepkisi en son akla gelektedir.

Çocuğa ayrılan vakit

Her anne baba çocuklarının gelişimi ve onların ruhsal yönleri ile çok ilgilendiklerini söyler ama kendi kendilerine oturup "çocuğuma bu gün ne kadar vakit ayırdım ?" diye sorduklarında, kendilerini tatmin eden cevabı çok azı alır. Amerikalı bir profesörden aldığım bir bilgiye göre A.B.D. de yapılan istatistiklerde bir babanın çocuğunu günlük görme süresi 7 saniye olarak bulunmuş . Yani aynı çatı altında yaşayan birbirinden apayrı, ayrı dünyalarda insanlar . Peki bu durum hangi sonuçları getirir ? yani anne babaların çocuklarının ruhsal yönü ve psikososyal gelişimi ile ilgili eksiklikleri hangi sonuçları doğurur ?. Bunun cevabını düşündüğümde her biri ayrı bir "gelecek " olan çocuklar ile ilgili çok karamsar düşünceler aklıma gelmektedir. Bu nedenle bu konuyu ileri bir tarihte, ayrı bir başlık altında incelemek istiyorum .

Hatta 2000li yıllarda bırakın ruhsal gelişimi yönlendirme ve mevcut ruhsal sorunları, dünyada milyonlarca çocuk kötü bakımdan, basit sağlık sorunlarından, kazalardan, salgın hastalıklardan, anne baba ihmeline bağlı nedenler ile hayatını kaybediyor.

Ruhsal gelişime etkiler

Herbir çocuğu ayrı bir dünya olarak kabul edip, onların ruh dünyasına inebilmek, ancak eğitim, anne baba bilinçlendirilmesi ve bilgilendirilmesi ile olacaktır. Ayrıca aile yapısının güçlendirilmesi, aileye sunulan imkanların artırılması, ailenin sosyokültürel ve sosyoekonomik açıdan desteklenmesi, çocukların yaşadıkları ortamların, çevre imkanlarının, devletin sağlayacağı imkanların çeşitliliği ve kalitesi bu sorunların oluşması ve sürecinde etkili olabilmektedir .

Çocuk eğitiminde çocuğun gerektiği şekilde yetiştirilmesi ve onun topluma hazırlanması, büyük ölçüde anne babanın hayatın ilk gününden itibaren çocuk ile ilgilenmesi, onun ile karşılıklı etkileşimi, ona değer vermeleri, kişilik yapısına saygı duymaları, ona yeterince vakit ayırmaları, onun bakım, beslenme ve korumasını sağlamaları, sevgi ihtiyacına karşılık vermeleri, ideal bir aile ortamı hazırlamaları, ona karşı ideal tavırları, tepkileri, tutumları etkili olmaktadır . Burada etki tepki prensibini hatırlatmak yerinde olur, anne babanın direk çocuğa yönelik veya gün içerisinde ki herhangi bir davranışı, sözü, tavrı, tepkisi ve yorumunun çocuk üzerinde bir mutlak bir etkisi olacaktır. Ve bu etkinin çocukta yansımaları iyi veya kötü yönde görülecektir .Aynı şekilde çocuğun her konuşması, davranışı ve yorumuna anne babanın tepkisi de çocuğun kişilik gelişiminin şekillenmesine neden olmaktadır.Yani çocuğu yanlış bir şey yaptığında ve bunu tekrarladığında sessiz kalan bir ebeveyn dolaylı olarak " ben bu davranışı destekliyorum " mesajı verir. Diğer taraftan çocuğun olumlu davranışını onaylamayan bir ebeveyn çocuğa yine dolaylı olarak " bu davranışın benim için önemli değil, olsa da olur olmasa da " mesajını verir. Bununla birlikte görmezlikten gelinen tekrarlayan hatalar giderek büyür,

olumlu davranışlar ise giderek azalır .Çocukları her an kontrol etmek her yaptıkları konusunda haberdar olmaya çalışmak çocuğu ruhsal gerilime itebileceği gibi, diğer yandan çocuğu kontrolsüz ve kendi halinde bırakmakta çocuğun önü alınamayan davranış problemleri geliştirmesine zemin hazırlayacaktır. Bu iki kutbun ortasında hareket alanı ideal olanıdır.

Burada hemen şunu belirtmek gerekir ki günümüz iletişim ve etkileşim toplumunda çocuğun gelişimi konusunda anne babalar üstlerine düşen her türlü görevi yapsa bile akraba çevresi, okul ortamı, arkadaş ve sosyal çevresi, dışarıdan gördükleri, duydukları da gelişim ve ruh sağlığı açısından çok önemli olmaktadır. Anne babalar bazen kendileri haricinde oluşan etkiler konusunda oldukça çaresiz kalabilmektedir. Yani hem ev içerisinde çocuğa gereken yönlendirme, hem de onun ev dışında psikososyal gelişimine kötü yönde etkiye bulunacak etkenlerden koruma, ikisini de sağlamak ideal gelişim açısından gerek ve yeter şart olmaktadır .

Yapılması gerekenler

Anne babaların çocuklarının normal bir şekilde psikososyal gelişimini sağlamak ve uygun eğitimi vermek için yapmaları gereken şeyleri şu şekilde sıralayabiliriz : Dengeli eğitim ve yönlendirme,Anne babanın kendi aralarındaki söz ve davranış birliği, Çocuğa karşı aşırı hoşgörü veya aşırı disiplin uygulamalarından kaçınmaları, olaylar ve ilerleyen süreç içerisinde çocuğa yansıyan davranışlar olarak tutarlı olmaları ve zaman aşımından doyayı farklı farklı tepki vermemeleri, Çocuğa tepkilerinin yersiz ve abartılı olmaması, Güzel ve faydalı şeylerde çocuğun davranışlarının onaylanması, Hatalı durumlarda uygun bir şekilde cezalandırılmaları, Yapılan yanlışları sonucunda sadece kızmak değil nedenini mantık çerçevesinde açıklamaları ve ona doğru olan hedefi vermeleri , Onlara her yönüyle değer vermeleri, Kişilik yapılarına saygılı olmaları, Onlara söz hakkı tanımaları, Sevildiklerini hissettirmeleri, Onlara güven duygusunu aşılamaaları, Sosyal ve psikolojik gelişimini yakından takip etmeleri, Gösterilen davranış problemlerine karşı duyarlı olmaları, zamanında ve erken müdahaleyi sağlamaları , Kendi psikolojik sıkıntılarını çocuklara yansıtmamaları, onlardan gelişim ve kapasitelerinin üzerinde beklentiye girmemeleri, Onlara yeterince zaman ayırmaları, Onların sosyal çevrelerinin farkında olmaları şeklinde özetlenebilir.